

Center
of Excellence
in Finance

Metodološko uputstvo za utvrđivanje troškova sprovođenja strukturnih reformi

UPUTSTVO ZA UTVRĐIVANJE TROŠKOVA

Funded by the
European Union

Implemented by the Center
of Excellence in Finance

Nalazi, tumačenja i zaključci navedeni u ovoj publikaciji predstavljaju otvoreni izvor učenja. Oni ne odražavaju nužno i stavove Centra za razvoj finansija (CEF) i Evropske unije. Iako ne garantuje tačnost podataka navedenih u ovoj publikaciji, CEF je, u saradnji sa širokim krugom eksperata, uložio napor da obezbedi najbolji mogući kvalitet s obzirom na raspoloživa sredstva i vreme.

I. Uvod

1.1. Osnovne informacije i obrazloženje

Programi ekonomskih reformi (ERP) i dokumenti koji su im prethodili već više od dve decenije predstavljaju osnovne dokumente koje izrađuju države kandidati i potencijalni kandidati za članstvo u Evropskoj uniji (EU) na godišnjem nivou kao osnov za dijalog o makroekonomskom okviru sa EU. Ovi dokumenti su, tradicionalno, usmereni na fiskalnu politiku. Shodno tome, predmet strukturnih reformi je uvek posmatran pre svega kroz prizmu njihovih fiskalnih implikacija. Glavni cilj je bio adekvatno uključivanje strukturnih reformi sa značajnim fiskalnim implikacijama u srednjoročni fiskalni okvir države.

Usmerenost ERP-a na strukturne reforme i, shodno tome, na njihove troškove (ili, šire gledano, na njihove fiskalne implikacije), značajno je povećana nakon finansijske krize iz 2008. godine. U tesnoj vezi sa tim su i: (i) promene narativa o ovom pitanju (strukturne reforme kao preduslov za kontinuiran ekonomski rast i konkurentnost postale su tema od najvećeg prioriteta), i (ii) izmenjena struktura upravljanja ERP-om u okviru Evropske komisije (nekada je Generalni direktorat Evropske komisije za finansije (DG ECFIN) bio nadležan za čitav dokument; a od pre nekoliko godina, odgovornost dele DG ECFIN (za makroekonomska i fiskalna poglavlja) i Generalni direktorat za susedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) (za poglavlja koja se odnose na strukturne reforme).

Strukturne reforme i merenje njihovih fiskalnih implikacija su složena tema. U proteklim godinama, DG NEAR je, uz pomoć OECD-a, značajno osnažio metodološki okvir za poglavlja ERP-a koja se odnose na strukturne reforme. Uputstvom Evropske komisije za ERP-ove sada se pružaju mnogo jasnije smernice za definisanje strukturnih reformi, te o oblastima i prioritetima strukturnih reformi. Uz pomoć OECD-a, države regiona dobile su metodološke alate za procenjivanje prepreka rastu, kao i za formulaciju i definisanje prioriteta strateških mera i praćenje njihovog sprovođenja.

Pre 2018, metodološka uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a nisu nudila dovoljno objašnjenja u pogledu merenja fiskalnih implikacija strukturnih reformi, dok je tehnička pomoć TAIEX-a, bez zajedničkog metodološkog okvira, samo delimično mogla da se bavi

ovim pitanjem. U takvim okolnostima, države kandidati i potencijalni kandidati za članstvo u EU suočavale su se sa nizom izazova vezanim za način utvrđivanje troškova sprovođenja pojedinačnih mera strukturnih reformi i ograničenja u pogledu kapaciteta resornih ministarstava da se bave ovom temom.

Da bi se otklonila ograničenja prethodnih uputstava ERP-a za merenje fiskalnih implikacija strukturnih reformi, Evropska komisija je 2018. godine znatno unapredila ovaj segment Uputstva za izradu ERP-a. Uz podršku CEF-a, Uputstvom Evropske komisije za ERP za period od 2019. do 2021. uveden je unapređen i metodološki osnaženi okvir za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi i njihovo finansiranje. Ova poboljšanja smernica rezimirana su u **Prilogu 1** uz ovo metodološko uputstvo.

1.2. Ciljevi dokumenta (i njegova ograničenja)

Opšti cilj Metodološkog uputstva za utvrđivanje troškova sprovođenja strukturnih reformi u okviru ERP-a (Uputstvo za utvrđivanje troškova) ima za cilj da poboljša opšti kvalitet poglavlja ERP-a koje se odnosi na mere strukturnih reformi, pružajući jednostavan i dosledan okvir za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi.

Konkretnije, Uputstvo za utvrđivanje troškova ima **dva posebna cilja**:

- da pruži uvid u ključne konceptualne karakteristike unapređenog i metodološki osnaženog okvira za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u okviru ERP-a, i
- da pruži jednostavne i dosledne instrukcije za izračunavanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi koji su sastavni deo poglavlja o strukturnim reformama u okviru ERP-ova zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU.

Potrebno je naglasiti da se Uputstvo bavi isključivo utvrđivanjem troškova sprovođenja mera strukturnih reformi i javnim izvorima njihovog finansiranja. Uputstvo se ne bavi pitanjem formulisanja mera strukturnih reformi, niti određivanjem stepena njihovog prioriteta. Iskustva stečena u pripremi ERP-ova tokom prethodnih godina jasno pokazuju da, ukoliko mere strukturnih reformi nisu suštinski dobro formulisane, i njihovi troškovi se mogu izračunati samo delimično ili se uopšte ne mogu utvrditi. Utvrđivanje troškova

pojedinih mera strukturnih reformi predstavlja završnu fazu procesa koji se zasniva na intenzivnom angažovanju konkretnog resornog ministarstva. Ovome mora prethoditi faza u kojoj se mere strukturnih reformi ne samo definišu, već i razrađuju u smislu ciljeva, aktivnosti i resursa potrebnih za njihovo sprovođenje.

1.3. Proces pripreme dokumenata, metodologija i izvori informacija

Ovo Uputstvo, zasnovano na Uputstvu Evropske komisije za ERP za period od 2019. do 2021. godine i u potpunosti usklađeno sa njim, pripremljeno je pod pokroviteljstvom CEF-a i u okviru višegodišnjeg i višekorisničkog IPA projekta »Jačanje kapaciteta resornih ministarstava za procenu fiskalnih implikacija strukturnih reformi« (FISR). Nacrt ovog dokumenta izradila je početkom 2019. godine Ekspertska savetodavna grupa projekta FISR. Uputstvo sadrži povratne informacije dobijene od stručnjaka i ključnog osoblja zemalja korisnika FISR-a koji su učestvovali na seminaru CEF-a pod nazivom »Obuka službenika za ulogu trenera i fasilitatora učenja« održanog u Bohinjskoj Bistrici u Sloveniji od 19. do 21. marta 2019. godine.

Sledeće glavne metodološke informacije korišćene su za pripremu Uputstva za utvrđivanje troškova (navedene hronološkim redom):

- metodologija utvrđivanja troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u skladu sa nacionalnim programom za harmonizaciju sa pravnim tekovinama EU i njihovo sprovođenje u Crnoj Gori (2013);
- projekat CEF-a »Procena fiskalnih efekata strukturnih reformi« (FIASR) (2013);
- metodologija utvrđivanja troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u skladu sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU u Srbiji (2014. i 2017);
- metodologija utvrđivanja troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u okviru nacionalne strategije razvoja Kosova* 1 (2017); i
- vodič RESPA za utvrđivanje troškova reforme javne uprave (2017).

*Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

1.4. Struktura dokumenta

Ovaj dokument se sastoji od uvoda, dva glavna poglavlja i priloga. U drugom poglavlju izložene su glavne konceptualne karakteristike Uputstva, a u trećem instrukcije za popunu tabela iz Uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a čiji je prvenstveni cilj obračun troškova sprovođenja mera strukturnih reformi, a drugi cilj utvrđivanje izvora finansiranja ovih troškova (informacije koje se predstavljaju u Tabelama 10a i 10b u skladu sa Uputstvom Evropske komisije za izradu ERP-a).

Osnovni tekst Uputstva za utvrđivanje troškova prati više priloga.

- U Prilogu 1 daju se informacije o utvrđivanju troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u prošlosti i nedostacima tog procesa.
- Prilog 2 predstavlja obrazac za definisanje standardizovanih cena koje se mogu koristiti za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi.
- Prilogom 3 se pružaju detaljna uputstva za primenu pristupa »odozdo na gore« kod utvrđivanju troškova radi popunjavanja Tabele 10a iz Uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a.
- Prilogom 4 se detaljnije objašnjava značenje izraza »sredstva koja realno mogu biti obezbeđena« iz metodoloških napomena uz Tabelu 10b iz Uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a.
- Prilog 5 predstavlja izbor studija slučaja za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi koji je pripremila Ekspertska savetodavna grupa Projekta FISR i o kojima je razgovarano na seminaru CEF-a »Obuka službenika za ulogu trenera i fasilitatora učenja« iz marta 2019. godine.

II. Konceptualne karakteristike na kojima se zasniva Uputstvo za utvrđivanje troškova

Glavni cilj ovog poglavlja je da prikaže ključne konceptualne karakteristike unapređenog i metodološki osnaženog pristupa utvrđivanju troškova sprovođenja mera strukturnih reformi predviđenih ERP-ovima i identifikaciju izvora njihovog finansiranja. Ove »nove« karakteristike predstavljene su kroz poređenje sa odgovarajućim »starim« karakteristikama.

Postoji nekoliko bitnih konceptualnih karakteristika po kojima se »novi« pristup utvrđivanju troškova sprovođenja mera strukturnih reformi i njihovog finansiranja u Uputstvu Evropske komisije za izradu ERP-a suštinski razlikuje od koncepta iz uputstava iz perioda pre 2018. godine (u **Prilogu 1** opisana su osnovna pitanja odnosno nedoumice iz uputstva koje je važno do 2018. godine). Glavne karakteristike »novog« pristupa, izloženog u ovom Uputstvu za utvrđivanje troškova, su:

- **Usmerenost isključivo na troškove sprovođenja mera strukturnih reformi:** Za razliku od uputstava koja su važila do 2018. godine, zasnovanih na nejasnom konceptu fiskalnih implikacija mera strukturnih reformi na obe strane javnih finansija, odnosno kako troškove tako i prihode, novo Uputstvo je jasno usredsređeno na troškovnu stranu mera strukturnih reformi. Prema tome, prihodna strana javnih finansija nije tema ovog Uputstva, i kao takva pominje se samo povremeno.
- **Usmerenost samo na dodatne troškove sprovođenja mera strukturnih reformi:** Za razliku od smernica koje su važile do 2018. godine, u kojima nije bilo jasno koje troškove mera strukturnih reformi je potrebno utvrditi, novo Uputstvo je usredsređeno isključivo na dodatne troškove mera strukturnih reformi, tj. na troškove koji se javljaju

kada konkretna mera nije planirana. Prema tome, cilj ovog Uputstva nije utvrđivanje ukupnih troškova sprovođenja mera strukturnih reformi, već samo troškova koji su dodatni u odnosu na scenario statusa quo i koji se mere u odnosu na baznu godinu reforme. Bazna godina je uvek godina koja prethodi godini u kojoj je uvedena određena prioritetna reformska mera.

- **Usmerenost samo na neposredne primarne fiskalne efekte mera strukturnih reformi:** Za razliku od uputstva koje je važno do 2018. godine, u kome nisu jasno bile navedene vrste efekata koje je potrebno izračunati, novo Uputstvo je jasno i isključivo usredsređeno na direktne primarne fiskalne efekte planiranih strateških mera. Prema tome, Uputstvo se ne bavi indirektnim sekundarnim fiskalnim efektima mera strukturnih reformi, odnosno efektima koji doprinose većem ekonomskom rastu (pa tako i većim javnim prihodima) ili efektima koji doprinose smanjenju nezaposlenosti (pa shodno tome i nižim troškovima za socijalna davanja). Ovi efekti nesumnjivo važni, ali su oni obuhvaćeni ERP-om preko scenarija zasnovanih na »strukturnim reformama« u makroekonomskim projekcijama, i shodno tome, fiskalnih scenarija.
- **Sistematska klasifikacija troškova sprovođenja mera strukturnih reformi:** Za razliku od uputstva koje je važno do 2018. godine, u kome nije postojala klasifikacija troškova, u okviru »novog« pristupa, Uputstvom Evropske komisije za izradu ERP-a uvodi se tabela (Tabela 10a) sa klasifikacijom troškova prema uobičajenim podgrupama. Ovo Uputstvo pruža detaljan metodološki okvir za popunjavanje te tabele (vidi Poglavlje III), uključujući i orijentacionu tabelu sa standardizovanim cenama za pojedine troškove.
- **Sistematska klasifikacija izvora finansiranja za sprovođenje mera strukturnih reformi:** Za razliku od uputstva koje je važno do 2018. godine, u kome je finansiranje mera strukturnih reformi definisano sa manje preciznosti, Uputstvo Evropske komisije za izradu ERP-a sistematičnije se bavi ovom temom u okviru »novog« pristupa. Sada je potrebno popuniti tabelu (Tabela 10b iz ovog Uputstva) i u njoj prikazati predviđene izvore finansiranja za sprovođenje svake pojedinačne mere strukturnih reformi. Ovo Uputstvo daje detaljan metodološki okvir za popunjavanje te tabele (vidi Poglavlje III). Za finansiranje mera strukturnih reformi moguće je predvideti sve moguće izvore javnih finansija, a ne samo centralni budžet.

III. Uputstva za popunjavanje Tabela 10a i 10b iz ERP-a o troškovima sprovođenja mera strukturnih reformi i njihovom finansiranju

Uputstvo Evropske komisije za izradu ERP-a sadži dve tabele koje se odnose na troškovne aspekte mera strukturnih reformi formulisanih u Poglavlju IV ERP-a. Cilj prve, odnosno Tabele 10a, jeste utvrđivanje troškova sprovođenja pojedinačnih mera strukturnih reformi koje utvrđuje zemlja kandidat ili potencijalni kandidat za članstvo u EU za trogodišnji period obuhvaćen ERP-om. Druga tabela, Tabela 10b, daje pregled javnih izvora iz kojih se planira finansiranje sprovođenja mera strukturnih reformi čiji su troškovi utvrđeni u prethodnoj tabeli.

Glavni cilj ovog poglavlja je da pruži dosledna i jednostavna uputstva za popunjavanje ove dve tabele. Ovo poglavlje počinje metodološkim uputstvima za popunjavanje tabele za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi (Tabela 10a), a nastavlja se metodološkim uputstvom za popunjavanje tabele o finansiranju sprovođenja tih mera (Tabela 10b).

Zemlja kandidat ili potencijalni kandidat za članstvo u EU ima obavezu da popuni obe tabele za svaku od mera strukturnih reformi koja će biti uneta u ERP: jednu o troškovima tih mera (Tabela 10a) a drugu o njihovom finansiranju (Tabela 10b). U tabele se unose vrednosti izražene u evrima.

3.1. Metodološka uputstva za popunjavanje tabele o troškovima mere strukturne reforme (Tabela 10a)

Metodološka uputstva za popunjavanje Tabele 10a podeljena su u dve grupe. Prva predstavlja glavne konceptualne karakteristike troškova sprovođenja mera strukturnih reformi koji se unose u tabelu, među kojima su i sledeće (već okvirno predstavljene u Poglavlju II):

- **U ovu tabelu treba uneti samo dodatne troškove u odnosu na baznu godinu:** To znači da se u tabelu unose samo dodatni troškovi u odnosu na scenario statusa kvo, odnosno na situaciju u kojoj se ne planira mere strukturne reforme. Dodatni troškovi se izračunavaju u odnosu na baznu godinu, što je uvek poslednja godina pre godine u kojoj je uvedena prioritetna mera strukturne reforme. U fusnoti tabele navodi se godina koja se uzima kao bazna za meru strukturne reforme.
- **Unos »dodatnih troškova« u tabelu:** U slučaju da su ukupni troškovi sprovođenja mere strukturne reforme u bilo kojoj od tri godine na koje se odnosi ERP viši nego u baznoj godini, ovi »dodatni troškovi« moraju biti uneti u tabelu sa pozitivnim predznakom. U slučaju da su ukupni troškovi sprovođenja mere strukturne reforme u bilo kojoj od tri godine na koje se odnosi ERP niži nego u baznoj godini, ove »uštete« je potrebno uneti u tabelu sa negativnom predznakom. Na primer, ako su ukupni troškovi sprovođenja mere strukturne reforme u baznoj godini bili 100, a ukupni troškovi te mere u prvoj godini ERP-a (godina X) su planirani na nivou od 70, u Tabelu 10a treba uneti iznos od -30 (minus 30) za godinu X.
- **U tabelu treba uneti samo direktne primarne troškove:** To znači da se u tabelu unose samo dodatni troškovi koji su direktna posledica sprovođenja mere strukturne reforme (pa tako predstavljaju primarne troškove). U slučaju da sprovođenje mere strukturne reforme ne zahteva dodatne troškove, u sva mesta u tabeli potrebno je uneti »0« (nulu). U slučaju da mera strukturne reforme proizvodi primarne implikacije na prihodnoj strani javnih finansija (npr. porast budžetskih prihoda ili doprinosa za penzijski fond), njih je potrebno objasniti i kvantifikovati u fusnoti uz tabelu.
- **Na javne rashode se primenjuje međunarodno prihvaćena klasifikacija:** Iako se klasifikacija javnih rashoda razlikuje od zemlje do zemlje, na međunarodnom nivou prihvaćena je podela ovih rashoda na četiri osnovne kategorije: plate, robu i usluge, subvencije i transfere i kapitalne rashode.

Druga grupa metodoloških instrukcija predstavlja objašnjenja za svaku kolonu iz Tabele 10a iz Uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a date u daljem tekstu.

Tabela 10a iz ERP-a: Troškovi sprovođenja mere strukturne reforme:
(NAZIV MERE) (u EUR) (Popuniti po jednu tabelu za svaku meru)

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X					
Godina X+1					
Godina X+2					

- **»Godina«:** Kod ove kategorije pravi se razlika između tri godine obuhvaćene ERP-om, odnosno godinu X, godinu X+1 i godinu X+2. Godina X je prva godina perioda za koji se izrađuje ERP. U slučaju da se ERP izrađuje za period od 2019. do 2021, godina X je 2019. godina. Bazna godina u odnosu na koju se izračunavaju dodatni troškovi uvek je poslednja godina pre godine uvođenja prioritetne reformske mere (u Prilogu 5 opisuju se različiti slučajevi). U fusnoti uz tabelu potrebno je navesti godinu koja se uzima kao bazna za meru strukturne reforme.
- **»Plate«:** Ovu kategoriju čine rashodi za plate dodatnog broja službenika angažovanih za sprovođenje mere strukturne reforme. Pri izračunavanju troškova plata dodatnih službenika potrebno je imati u vidu ne samo broj novozaposlenih, već i njihove kvalifikacije, kao i povećanje plata postojećih službenika. Preporučuje se primena standardizovanih plata za različite kategorije novozaposlenih (videti **Prilog 2**).
- **»Roba i usluge«:** Ova kategorija sastoji se od više potkategorija, i to: (i) obuka, (ii) angažovanje eksperata, (iii) kancelarijska oprema i (iv) režijski troškovi (najam, struja, putovanja). Preporučuje se primena standardizovanih cena za što veći broj potkategorija roba i usluga (videti **Prilog 2**). Ukoliko standardizovane cene ne postoje ili nisu adekvatne, primeniti mišljenje stručnjaka.
- **»Subvencije i transferi«:** U ovoj kategoriji navode se različite vrste subvencija i transfera koje primaju korisnici mere (ovde treba predvideti, primera radi, iznos

subvencije za poljoprivredna gazdinstva ili inovativna preduzeća, ili iznos dodatnih transfera namenjenih korisnicima mera podrške zapošljavanju ili socijalne zaštite). Pri izračunavanju ove kategorije troškova treba se osloniti na stručno mišljenje.

- **»Kapitalni rashodi«:** Ova kategorija podrazumeva kapitalne rashode koji nastaju sprovođenjem ove mere strukturne reforme. Pri izračunavanju projektovani troškova u ovoj kategoriji treba uvažiti stručno mišljenje.
- **»Ukupno«:** Ova kategorija predstavlja zbir gore navedene četiri kategorije.

Ukoliko se mera sastoji od više aktivnosti, izraditi tabelu za svaku od njih kao ulaznu informaciju za sumarnu tabelu u kojoj se prikazuju ukupni troškovi sprovođenja mere strukturne reforme – ove sporedne tabele nije potrebno priložiti uz ERP. Ova instrukcija iz Uputstva za izradu ERP-a pretpostavlja korišćenje pristupa »odozdo na gore« za utvrđivanje troškova. Ovaj pristup i njegova ograničenja objašnjeni su u **Prilogu 3**.

3.2. Metodološko uputstvo za popunjavanje tabele o finansiranju sprovođenja mere strukturne reforme (Tabela 10b)

Slično metodologiji predstavljenoj u odeljku 3.1, i metodološka uputstva za popunjavanje Tabele 10b podeljena su u dve grupe. Prva predstavlja glavne konceptualne karakteristike izvora finansiranja troškova utvrđenih u Tabeli 10a, među kojima su sledeće (već okvirno predstavljene u Poglavlju II):

- **U tabelu je potrebno uneti sve javne izvore finansiranja:** Treba navesti sve domaće i strane javne izvore – a ne samo sredstva iz centralnog budžeta – iz kojih se mogu finansirati troškovi sprovođenja mere strukturne reforme utvrđeni u Tabeli 10a.
- **U tabeli je primeniti međunarodno prihvaćenu klasifikaciju izvora finansiranja:** Treba navesti sve raspoložive izvore finansiranja – domaće i međunarodne – iz kojih se mogu finansirati troškovi sprovođenja mere strukturne reforme utvrđeni u Tabeli 10a (okvirno predstavljene u Poglavlju II).
- **U tabelu treba uneti planirane isplate:** U tabelu treba uneti planirane isplate sredstava – a ne preuzimanje obaveza – za sve kategorije izvora finansiranja.

Druga grupa metodoloških instrukcija predstavlja objašnjenja za svaku kolonu iz Tabele 10b iz Uputstva Evropske komisije za izradu ERP-a date u daljem tekstu.

Tabela 10b iz ERP-a: Finansiranje sprovođenja mere strukturne reforme:

(NAZIV MERE) (u EUR) (Popuniti po jednu tabelu za svaku meru)

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bes-povratna sredstva	Projektni zajmovi	Tek treba da se utvrdi	Ukupno
Godina X								
Godina X+1								
Godina X+2								

- **»Godina«:** Ova kategorija ima isto značenje kao u Tabeli 10a, odnosno navedene su tri godine obuhvaćene ERP-om, odnosno godinu X, godinu X+1 i godinu X+2. Godina X je prva godina perioda za koji se izrađuje ERP. U slučaju da se ERP izrađuje za period od 2019. do 2021, godina X je 2019. godina. Bazna godina u odnosu na koju se izračunavaju dodatni troškovi uvek je poslednja godina pre godine uvođenja prioritetne reformske mere (u **Prilogu 5** opisuju se različiti slučajevi). U fusnoti uz tabelu potrebno je navesti godinu koja se uzima kao bazna za meru strukturne reforme.
- **»Budžet centralnog nivoa države«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno biti obezbeđena (isplaćena) iz budžeta centralnog nivoa države, bilo iz domaćih javnih prihoda ili iz kredita. Za godinu X navode se sredstva koja su obezbeđena u budžetu za tu godinu.
- **»Lokalni budžeti«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno biti obezbeđena (isplaćena) iz budžeta jedinica teritorijalne autonomije i/ili lokalne samouprave.
- **»Drugi domaći izvori javnih finansija«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno biti obezbeđena (isplaćena) iz drugih domaćih javnih izvora (osim prihoda iz budžeta centralnog nivoa države i lokalnih budžeta), kao što su doprinosi za obavezno zdravstveno i socijalno osiguranje ili investicije javnih preduzeća.

- **»IPA fondovi«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno biti obezbeđena (isplaćena) iz IPA fondova.
- **»Druga bespovratna sredstva«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno biti obezbeđena (isplaćena) u vidu bespovratnih sredstava svih multilateralnih i bilateralnih donatora; u ovu kategoriju ne ulaze IPA fondovi.
- **»Projektni zajmovi«:** U ovoj kategoriji navode se sredstva koja će realno obezbediti (isplatiti) strani multilateralni i bilateralni zajmodavci u vidu projektnih zajmova. Kako je objašnjeno u delu »Budžet centralnog nivoa države«, finansijski zajmovi čine sastavni deo ove kategorije.
- **»Tek treba da se utvrdi«:** U ovoj kategoriji navodi se deo sredstava potreban za sprovođenje određene mere strukturne politike ali za koji tek treba utvrditi izvor(e) finansiranja. Ovu kategoriju bi trebalo izračunati kao razliku između kategorije »Ukupno« i iznosa kategorija za sve poznate izvore finansiranja konkretne mera strukturne politike.
- **»Ukupno«:** Ova kategorija predstavlja iznos svih gore navedenih sedam kategorija i njena vrednost mora biti jednaka vrednosti kategorije »Ukupno« u Tabeli 10a za svaku godinu.

U skladu sa instrukcijama, u tabelu se mogu uneti samo sredstva koja će realno biti obezbeđena. U **Prilogu 4** je dato više jednostavnih pravila o tome šta se smatra »realno obezbeđenim« da bi se na minimum sveli subjektivnost i razlike između mera.

PRILOZI

Prilog 1:

Izazovi koji su do 2018. otežavali utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturne reforme u okviru ERP-ova

Autori ERP-ova su se do 2018. godine suočavali sa više izazova pri izradi dela tog dokumenta u kome se kvantifikuju fiskalne implikacije strukturnih reformi. Među njima su bila sledeća pitanja:

- **Da li bi računica trebalo da bude usmerena na budžetske implikacije u užem smislu, ili na implikacije po javne finansije u širem smislu?** (Odnosno, da li se treba usmeriti isključivo na implikacije po budžet centralne države i lokalne budžete ili i na druge segmente javnih finansija, poput fondova zdravstvenog i penzijskog osiguranja i slično?)
- **Da li bi računica trebalo da bude ograničena samo na neposredne implikacije, ili bi u obzir trebalo uzeti i posredne implikacije?** (Iako Uputstvo Evropske komisije za izradu ERP-a u fusnoti uz odgovarajuću tabelu navodi da je potrebno uneti samo direktne primarne efekte, autori ERP-ova ponekad u tabelu unose i indirektne sekundarne efekte, poput povećanja prihoda usled snažnijeg ekonomskog rasta.)
- **Da li bi računicom trebalo uzeti u obzir implikacije kako na prihodnu tako i na troškovnu stranu budžeta, ili samo na troškovnu?** (Uputstvo Evropske komisije za izradu ERP-a bilo je otvoreno za oba, ali se u praksi velika većina primarnih implikacija mera strukturnih reformi javlja kao povećanje troškova. Stoga bi bilo adekvatnije celu računicu nazvati »utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi« pre nego »fiskalne implikacije mera strukturnih reformi«.)
- **Koje je troškove potrebno izračunati?** (U Uputstvu Evropske komisije za izradu ERP-a nije pojašnjeno koje je troškove potrebno izračunati: ukupne ili samo dodatne, tj. razliku između ukupnih troškova postojeće politike ili programa uvećanu za troškove

Prilog 2: Orijentaciona tabela standardizovanih cena koje se mogu koristiti za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi u okviru ERP-a

Za potrebe popunjavanja Tabele 10a, država kandidat može da razmotri mogućnost pripreme sopstvene tabele standardizovanih jediničnih cena za pojedine kategorije troškova. Tabela u daljem tekstu predstavlja opšti obrazac za izradu konkretnih tabela standardizovanih cena svake države. Primena standardizovanih cena za utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi (koje treba uneti u Tabelu 10a) trebalo bi da znatno poveća doslednost podataka resornih ministarstava i transparentnost ovog procesa u celini.

Kategorija	Jedinica mere	Cena
1. Plate		
• Viši nivo	Mesec	
• Srednji nivo	Mesec	
• Niži nivo	Mesec	
2. Roba i usluge		
• Obuka		
– U inostranstvu	čovек / godina	
– U zemlji	čovек / godina	
• Eksperti		
– Lokalni	čovек / dan	
– Međunarodni	čovек / dan	
• Kancelarijski nameštaj	čovек / godina	
• Režijski troškovi	čovек / godina	

Prilog 3:

Pristup »odozdo na gore« kod utvrđivanja troškovag

U delu u kome se odnosi na unošenje utvrđenih troškova u Tabelu 10a, Uputstvo za izradu ERP-a navodi:

Ukoliko se mera sastoji od više aktivnosti, potrebno je za svaku izraditi posebnu tabelu kao ulaznu informaciju za sumarnu tabelu koja pokazuje ukupno utvrđene troškove sprovođenja mere strukturne reforme, ali te posebne tabele ne moraju biti priložene uz ERP.

Istina, mere ERP se obično sastoje od više aktivnosti koje traju po dve ili tri godine. Citiranom smernicom se zahteva primena pristupa „odozdo na gore“ pri utvrđivanju troškova mera. Ovakav pristup znači da je prvo potrebno utvrditi troškove za svaku pojedinačnu aktivnost, a potom i ukupne troškove mere kao zbir troškova svih aktivnosti.

Narednu tabelu moguće je koristiti za utvrđivanje troškova po metodu »odozdo na gore«:

Troškovi sprovođenja mere X (kratki naziv mere) (u EUR)					
Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Aktivnost 1 (kratak opis)					
X					
X+1					
X+2					
Aktivnost 2 (kratak opis)					
X					
X+1					
X+2					

Aktivnost 3 (kratak opis)					
X					
X+1					
X+2					
(Nastavak za sve aktivnosti u okviru mere)					
Ukupni troškovi mere X					
X	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir
X+1	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir
X+2	zbir	zbir	zbir	zbir	zbir

Kada je tabela popunjena, stavke iz poslednja tri reda (ukupni troškovi mere) mogu se preneti u Tabelu 10a iz priloga uz ERP.

Da bi se troškovi tačno i potpuno utvrdili pre unosa u tabelu, pristup »odozdo na gore« treba primeniti u tri uzastopna koraka.

Prvi korak je što jasnija i preciznija identifikacija aktivnosti. U idealnom slučaju, svaka aktivnost bi trebalo da bude jasno definisana u smislu očekivanih ili ciljanih rezultata (izlaza). Rezultati su direktni proizvodi sprovođenja date aktivnosti. Kad god je moguće, rezultate bi trebalo izraziti kvantitativno. Na primer, među tipičnim rezultatima aktivnosti koje su delovi mera obuhvaćenih ERP-om su:

- izrađeni i usvojeni zakoni i strateški dokumenti (npr. nov, izmenjen ili dopunjen zakon, pravilnik, uputstvo, strategija, novi školski program);
- izrađene ili završene administrativne baze podataka (npr. katastar, registar primalaca socijalne pomoći);
- informacioni sistemi uspostavljeni i pušteni u rad (npr. sistem za elektronske javne nabavke, portal za usluge elektronske uprave, informacioni sistemi u sektorima obrazovanja, tržišta rada ili socijalne politike);
- održane obuke (npr. broj obuka, broj polaznika);

- usluge podrške pružene preduzećima (npr. broj preduzeća kojima je pomognuto, ukupni broj dana savetodavne podrške);
- nove subvencije i bespovratna pomoć odobrena malim i srednjim preduzećima, poljoprivrednim zadrugama, istraživačkim ustanovama, studentima ili drugim korisnicima (npr. broj korisnika, ukupna vrednost isplaćenih subvencija);
- usluge podrške pružene osobama koje traže zaposlenje (npr. broj korisnika mera aktivne politike zapošljavanja);
- novi transferi primaocima socijalne pomoći, nezaposlenima, studentima ili drugim korisnicima (npr. broj korisnika, rast vrednosti isplaćene pomoći);
- izgrađeni objekti fizičke infrastrukture (npr. pokrivenost širokopojasnim internetom, dužina novog gasovoda ili dalekovoda, površina zemljišta pokrivenog novoizgrađenim sistemom za navodnjavanje).

Drugi korak je procena ulaza potrebnih da bi se ostvario očekivani rezultat svake aktivnosti. Detaljnost planiranja rezultata neophodna za potrebe utvrđivanja njihovih troškova zavisice od prirode same aktivnosti. Za zakonodavne i administrativne rezultate, ključno pitanje je da li ih mogu ostvariti postojeći zaposleni ili će biti potrebno zaposliti nove kadrove ili spoljnu tehničku pomoć. Za mere podrške (subvencije, bespovratna sredstva, transfere, aktivne mere politike zapošljavanja, obuku i usluge namenjene privredi), glavno pitanje je u kojoj meri su ti različiti vidovi podrške potrebni da bi se ostvarilo značajnije dejstvo. Fizička infrastruktura i informacioni sistemi često čine neodvojive celine za koje je najbolje utvrditi ukupne troškove, ali njihova izgradnja (pa samim tim i troškovi) može da se proteže na veći broj godina, ponekad čak i duže od trogodišnjeg perioda obuhvaćenog ERP-om.

Poslednji korak je procena troškova potrebnih ulaza za svaku aktivnost. Preporučuje se korišćenje jedinstvenih referentnih cena za utvrđivanje troškova što većeg broja ulaza. Time se otvara mogućnost poređenja troškova mera i pojednostavljuje procena. Kada referentne cene ne postoje ili se ne mogu obezbediti, moguće je pribeci proceni stručnjaka, primera radi budžetskih analitičara u resornom ministarstvu nadležnom za sprovođenje mere ili u Sektoru budžeta Ministarstva finansija. Troškove ulaza bi trebalo definisati korišćenjem troškovnih kategorija određenih Uputstvom za izradu ERP-a, a ukupne troškove pojedinačnih aktivnosti uneti u tabelu troškova u skladu sa pristupom »odozdo na gore« predstavljenom na prethodnoj strani.

Kod ovog pristupa utvrđivanju troškova često se nailazi na značajne teškoće i ograničenja:

- 1. Resorna ministarstva možda neće biti u stanju da definišu kvantitativne rezultate mere i njihovih aktivnosti, ili neće moći da precizno definišu potrebne ulaze.** U tim slučajevima biće upitna realnost procenjenih troškova. Tada od pomoći može biti podrška službenika sa više iskustva u kreiranju javnih politika i utvrđivanju troškova, primera radi zaposlenih u kancelariji koordinatora za ERP u Sektoru budžeta Ministarstva finansija koji mogu da doprinesu svođenju ove neizvesnosti na prihvatljiv nivo. U načelu, mere koje ostanu nejasno opisane i navedene samo uopšteno trebalo bi izostaviti sa liste prioriternih mera u ERP-u.
- 2. Kada se troškovi u potpunosti utvrde na osnovu dvosmislenog plana aktivnosti, može se ispostaviti da trenutno raspoloživa sredstva iz budžeta i drugih izvora nisu dovoljna.** Pod pretpostavkom da mere ERP-a predstavljaju najviši prioritet za državu, najbolje rešenje je pokušati da se obezbede dodatna sredstva, primera radi smanjenjem rashoda za javne politike i programe nižeg nivoa prioriteta. Kada to uopšte nije moguće, ili nije moguće u dovoljnoj meri, potrebno je obim aktivnosti i meru prilagoditi raspoloživim sredstvima.
- 3. Neke mere ili aktivnosti mogu imati unapred definisane budžete.** To je slučaj kada se najveći deo sredstava obezbeđuje iz međunarodne bespovratne podrške ili zajma, ili kada su sredstva za datu strategiju već opredeljena srednjoročnim budžetskim dokumentom koji nije moguće lako izmeniti. U takvim slučajevima, pristup »odozdo na gore« u suštini se zamenjuje opredeljivanjem sredstava »odozgo na dole«, odnosno, drugim rečima, ključno pitanje postaje »šta se može postići sa raspoloživim sredstvima« (a ne »koliko je sredstava potrebno da bi se sproveda unapred zadata mera«). Ipak, i u takvim slučajevima, dobra praksa kreiranja javnih politika zahteva da resorno ministarstvo planira aktivnosti i rezultate koji će biti ostvareni uz korišćenje raspoloživih sredstava.

Da zaključimo, naglašavamo da je potrebno da oni koji rade na utvrđivanju troškova u resornim ministarstvima poseduju dovoljan stepen tehničkih znanja o prirodi planiranih aktivnosti i njihovim mogućim troškovima. To zahteva tesnu saradnju između službenika iz sektora zaduženih za sprovođenje politika i sektora budžeta (ili sekretarijata) resornih ministarstava, dok bi koordinator za ERP i Sektor budžeta u Ministarstvu finansija trebalo da im pruže podršku i obezbede kvalitet procesa utvrđivanja troškova.

Prilog 4: Realno planiranje raspoloživih sredstava

U delu u kome se odnosi na Tabelu 10b, Uputstvo za izradu ERP-a navodi da je u nju potrebno uneti samo finansiranje koje »realno mogu biti obezbeđena«. U tom smislu, potrebno je precizno pojasniti izraz »realno mogu biti obezbeđena« bi se na minimum sveli subjektivnost i razlike između mera. U ovom prilogu dat je spisak mogućih kriterijuma za svaki od izvora finansiranja.

Budžet centralnog nivoa države: Za godinu X (tekuću godinu) potrebno je u tabelu uneti samo sredstva koja su opredeljena u zvanično usvojenom Zakonu o budžetu za godinu X. Za godine X+1 i X+2 u tabelu je potrebno uneti samo sredstva navedena u zvaničnom dokumentu o srednjoročnom planiranju rashoda. Najbolja praksa je da Sektor budžeta u Ministarstvu finansija proveri i odobri stavke koje se odnose na budžetsko finansiranje.

Lokalni budžeti: Za godinu X (tekuću godinu) potrebno je u tabelu uneti samo sredstva koja su opredeljena zvanično usvojenim budžetima za godinu X. Izuzetak od ovog pravila može se napraviti ako lokalni budžeti još nisu usvojeni ali će se aktivnosti u okviru konkretne mere finansirati neposredno putem transfera sa centralnog nivoa. Za godine X+1 i X+2 u tabelu je potrebno uneti samo sredstva navedena u zvaničnom dokumentu o srednjoročnom planiranju rashoda. Najbolja praksa je da Sektor budžeta u Ministarstvu finansija proveri i odobri stavke koje se odnose na budžetsko finansiranje.

Drugi domaći izvori javnih finansija: U tabelu uneti samo sredstva koja su opredeljena za finansiranje mere u zvanično odobrenom finansijskom planu institucije za koju se očekuje da će obezbediti sredstva. U slučaju da takvi finansijski planovi ne pokrivaju godine X+1 i X+2, u tabelu nije potrebno unositi povećanja sredstava iz tog izvora u poređenju sa godinom X.

IPA fondovi: U tabeli treba planirati samo sredstva za postojeće IPA projekte. Moguć je izuzetak za projekte čija je realizacija počela nedavno (npr. koji su tenderskoj proceduri), ili kada je zvanično odobrenim programskim dokumentom IPA izraženo čvrsto opredeljenje da će se obezbediti sredstva za sprovođenje te mere. U takvim izuzetnim slučajevima, sredstva planirana za godinu X trebalo bi raspodeliti na godine X i X+1 radi obezbeđenja od mogućeg kašnjenja u sprovođenju finansijskih procedura. Najbolja prakse je da stavke vezane za inostrano finansiranje proveri služba vlade nadležna za koordinaciju međunarodne finansijske pomoći.

Druga bespovratna sredstva: U tabeli treba planirati samo već odobrena i opredeljena bespovratna sredstva. Izuzetak je moguće napraviti za bespovratna sredstva koja čekaju na odobrenje (primera radi, kada postoji nacrt sporazuma koji su odobrile obe strane). U takvim izuzetnim slučajevima, sredstva planirana za godinu X trebalo bi raspodeliti na godine X i X+1 radi obezbeđenja od mogućeg kašnjenja u sprovođenju finansijskih procedura. Najbolja prakse je da stavke vezane za inostrano finansiranje proveri služba vlade nadležna za koordinaciju međunarodne finansijske pomoći.

Projektni zajmovi: U tabeli treba planirati samo sredstva po osnovu već odobrenih zajmova. Izuzetak je moguć za zajmove koji čekaju na odobrenje (primera radi, kada postoji nacrt sporazuma koji su odobrile obe strane). U takvim izuzetnim okolnostima, sredstva planirana za godinu X trebalo bi raspodeliti na godine X i X+1 radi obezbeđenja od mogućeg kašnjenja u sprovođenju finansijskih procedura. Najbolja prakse je da stavke vezane za inostrano finansiranje proveri služba vlade nadležna za koordinaciju međunarodne finansijske pomoći.

Tek treba da se utvrdi: U ovoj koloni navodi se razlika između ukupnih troškova mere (iz Tabele 10a) i zbira raspoloživih sredstava unetih u prvih šest kolona Tabele 10b u skladu sa gore navedenim pravilima. Minimalna uslov za unošenje sredstava u kolonu »tek treba da se utvrdi« je da resorno ministarstvo ima realan plan za obezbeđenje tih sredstava u bliskoj budućnosti (npr. da predloži meru za sledeći programski dokument IPA, da se obrati međunarodnom donatoru ili zajmodavcu ili da preraspodeli budžetska sredstva sa drugih budžetskih linija). Ako ne postoje planovi za obezbeđenje finansiranja koje trenutno nedostaje, obim mere je potrebno prilagoditi realno raspoloživim sredstvima.

Fusnote: U svim slučajevima kada postoji bilo kakva neizvesnost oko obezbeđivanja sredstava (primera radi u izuzetnim slučajevima kada postoji više izvora finansiranja, kao što je opisano u gornjem tekstu, kao i za kolonu »tek treba da se utvrdi«), te nedoumice moraju biti jasno navedene u fusnoti uz Tabelu 10b i objašnjene u odeljku o rizicima sprovođenja mere koji je deo opisa mere iz Poglavlja II.

Prilog 5: Utvrđivanje troškova sprovođenja mera strukturnih reformi: studije slučaja

Izračunajte i navedite efekte strukturne reforme opisane u daljem tekstu u skladu sa prethodno opisanom metodologijom i Tabelama 10a i 10b iz priloga uz ERP.

STUDIJA SLUČAJA #1A – Uvođenje fiskalnih kasa

OPIS SLUČAJA

U godini X-1 usvaja se Zakon o uvođenju fiskalnih kasa, koji stupa na snagu godine X. Vlada pretpostavlja da će 10.000 preduzeća nabaviti fiskalne kase u toku godine X i odobriće svakom preduzeću *poreske olakšice* u visini od 500 evra u tu svrhu. Nadalje, Vlada pretpostavlja da će se iznos naplaćenog poreza na dodatu vrednost (PDV) povećati za 75 miliona evra godišnje usled uvođenja fiskalnih kasa, pri čemu će jedna trećina ovog pozitivnog uticaja biti vidljiva u godini X, a pun uticaj će se osetiti u godini X+1. Potreban softver je već izrađen i plaćen u toku godine X-1. Sprovođenje ove mere ne iziskuje nikakvo dodatno zapošljavanje niti druge troškove.

RAČUNICA

X: -5 miliona poreskih olakšica (jednokratnih) + 25 miliona dodatnih prihoda
 = neto + 20 miliona

X+1: 75 miliona

X+2: 75 miliona

Napomena: Sve efekte uneti u fusnotu uz tabelu, s obzirom da utiču samo na stranu prihoda.

ODGOVOR**Tabela 10a (nule)**

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina	0	0	0	0	0
Godina X+1	0	0	0	0	0
Godina X+2	0	0	0	0	0

Fusnota uz Tabelu 10a: Efekti reforme iznose 20 miliona dodatnih prihoda u godini X, 75 miliona dodatnih prihoda u godini X+1 i 75 miliona dodatnih prihoda u godini X+2.

STUDIJA SLUČAJA #1B – Uvođenje fiskalnih kasa**OPIS SLUČAJA**

U godini X-1 usvaja se Zakon o uvođenju fiskalnih kasa, koji stupa na snagu godine X. Vlada pretpostavlja da će 10.000 preduzeća nabaviti fiskalne kase u toku godine X i odobriće svakom preduzeću *subvencije* u visini od 500 evra u tu svrhu. Nadalje, Vlada pretpostavlja da će se iznos naplaćenog PDV-a povećati za 75 miliona evra godišnje usled uvođenja fiskalnih kasa, pri čemu će jedna trećina ovog pozitivnog uticaja biti vidljiva u godini X, a pun uticaj će se osetiti u godini X+1. Potreban softver je već izrađen i plaćen u toku godine X-1. Sprovođenje ove mere ne iziskuje nikakvo dodatno zapošljavanje niti druge troškove.

RAČUNICA

X: – 5 miliona subvencija (jednokratnih) + 25 miliona dodatnih prihoda = neto
 + 20 miliona

X+1: 75 miliona

X+2: 75 miliona

Napomena: U tabeli se za godinu X (subvencije i transferi; budžet centralnog nivoa države) unosi samo 5 miliona subvencija. Sve druge efekte treba uneti u fusnotu, s obzirom da utiču samo na stranu prihoda.

ODGOVOR

Tabela 10a

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X	0	0	5.000.000	0	5.000.000
Godina X+1	0	0	0	0	0
Godina X+2	0	0	0	0	0

Fusnota uz Tabelu 10a: Efekti reforme iznose 20 miliona dodatnih prihoda u godini X, 75 miliona dodatnih prihoda u godini X+1 i 75 miliona dodatnih prihoda u godini X+2.

Tabela 10b

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bes-povratna sredstva	Projektjni zajmovi	Tek treba da se utvrdi	Ukupn
Godina X	5.000.000	0	0	0	0	0	0	5.000.000
Godina X+1	0	0	0	0	0	0	0	0
Godina X+2	0	0	0	0	0	0	0	0

STUDIJA SLUČAJA #2 – Skraćivanje perioda isplate naknade za nezaposlene

OPIS SLUČAJA

Radnici trenutno imaju pravo na naknadu za nezaposlene koja se isplaćuje u trajanju od 24 meseca. Troškovi ove naknade na godišnjem nivou iznose 100 miliona, od čega su polovina davanja dugoročno nezaposlenima (24 meseca), a druga polovina davanja kratkoročno nezaposlenima. U okviru reforme usvojene godine X-1, period isplate ove naknade skraćuje se na 18 meseci, počevši od godine X.

RAČUNICA

X: Bez promene jer svi dugoročno nezaposleni ostvaruju pravo na »staru« naknadu u trajanju od 24 meseca

X+1: Uz isti broj nezaposlenih, »kratkoročno nezaposleni« ostvaruju ista prava (reforma ne utiče na njih), dok se naknada za dugoročno nezaposlene skraćuje sa 24 na 18 meseci, zbog čega godišnja cena za ovu grupu ne iznosi 50 već 37,5 miliona. Međutim, u godini X+1 još uvek postoji izvestan broj (pretpostavka: POLOVINA) »starih« koji ostvaruju pravo na naknadu u trajanju od 24 meseca. Prema tome, *uštete u ovoj godini iznose 6,25 miliona (6,25 miliona u godini X+1, subvencije i transferi)*

X+2: Pun efekat reforme, ušteta od 12,5 miliona (subvencije i transferi)

ODGOVOR

Tabela 10a

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X	0	0	0	0	0
Godina X+1	0	0	-6.250.000	0	-6.250.000
Godina X+2	0	0	-12.500.000	0	-12.500.000

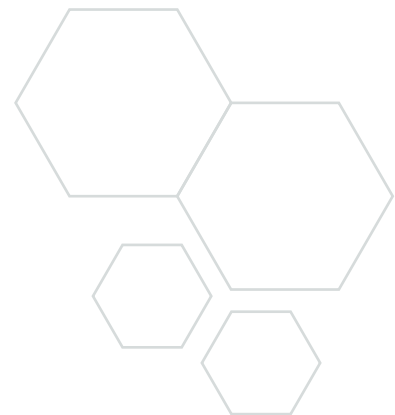

Tabela 10b

Godina	Budžet centralnog nivoa države	Lokalni budžeti	Drugi domaći izvori javnih finansija	IPA fondovi	Druga bes-povratna sredstva	Projektne zajmovi	Tek treba da se utvrdi	Ukupno
Godina X	0	0	0	0	0	0	0	0
Godina X+1	-6.250.000	0	0	0	0	0	0	-6.250.000
Godina X+2	-12.500.000	0	0	0	0	0	0	-12.500.000

STUDIJA SLUČAJA #2

Skraćivanje perioda isplate naknade za nezaposlene – UNAPREĐENJE

OPIS SLUČAJA

Radnici trenutno imaju pravo na naknadu za nezaposlene koja se isplaćuje u trajanju od 24 meseca. Troškovi ove naknade na godišnjem nivou iznose 100 miliona, od čega su polovina davanja dugoročno nezaposlenima (24 meseca), a druga polovina davanja kratkoročno nezaposlenima. U okviru reforme usvojene godine X-1, period isplate ove naknade skraćuje se na 18 meseci, počevši od godine X.

RAČUNICA

X: Nema promene

X+1: Ušteda od 6,25 miliona

X+2: Pun efekat reforme, -12,5 miliona

Napomena: Kakav je trenutni položaj nezaposlenih? Da li primaju naknadu za nezaposlene?

- Neki ostvaruju pravo na socijalne transfere
- Utvrđivanje troškova socijalnih transfera
- Drugi stepen reforme, koji ne treba navoditi u ovim tabelama

STUDIJA SLUČAJA #3 – Povećanje učešća žena na tržištu rada

OPIS SLUČAJA

Stopa nezaposlenosti žena je na neprihvatljivo visokom nivou, pa država uvodi reforme radi povećanja učešće žena na tržištu rada. Država će u naredne dve godine ponuditi programe usavršavanja i razvoja veština u okviru obrazovnog sistema. Tokom naredne dve godine, država će subvencionisati zapošljavanje žena koje su tek završile školovanje (preduzeća koja zapošljavaju prethodno neaktivne žene dobiće subvenciju pod uslovom da te žene ostanu zaposlene još najmanje dve godine nakon isteka subvencije). *U svim tim godinama*, država će obezbediti dodatni i subvencionisani dnevni boravak za decu učesnica u programima.

RAČUNICA

Godine X, X+1: obrazovanje, razvoj veština, troškovi od 100 miliona godišnje (80 miliona za plate nastavnog osoblja, 20 miliona za robu i usluge – obrazovne materijale)

Godine X+2, X+3: Subvencije preduzećima koja zapošljavaju prethodno neaktivne žene, 50 miliona godišnje (subvencije i transferi), istovremeno smanjenje socijalnih transfera ovim ženama, uštede od 20 miliona godišnje (subvencije i transferi)

Svaka godina od X do X+5: dodatni troškovi subvencionisanja dnevnog boravka, 20 miliona godišnje

X: 120 miliona dodatnih troškova (100 miliona za obrazovanje + 20 miliona za dnevni boravak)

X+1: 120 miliona dodatnih troškova (100 miliona za obrazovanje + 20 miliona za dnevni boravak)

X+2: 50 miliona dodatnih troškova (50 miliona za subvencije preduzećima + 20 miliona za dnevni boravak – 20 miliona socijalni transferi, a dodatni prihodi po osnovu naplate poreza na dohodak građana, PDV-a i doprinosa usled više stope zaposlenosti i veće potrošnje – sekundarni efekat)

X+3:	50 miliona dodatnih troškova (50 miliona za subvencije preduzećima + 20 miliona za dnevni boravak – 20 miliona socijalni transferi, a dodatni prihodi po osnovu naplate poreza na dohodak građana, PDV-a i doprinosa usled više stope zaposlenosti i veće potrošnje – sekundarni efekat)
X+4 and X+5:	0 (20 miliona za dnevni boravak – 20 miliona socijalni transferi, a dodatni prihodi po osnovu naplate poreza na dohodak građana, PDV-a i doprinosa usled više stope zaposlenosti i veće potrošnje – sekundarni efekat)

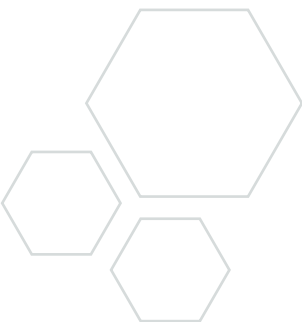
ODGOVOR

Tabela 10a iz priloga uz ERP za godinu X

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X	80.000.000	20.000.000	20.000.000	0	120.000.000
Godina X+1	80.000.000	20.000.000	20.000.000	0	120.000.000
Godina X+2	0	0	50.000.000	0	50.000.000

Tabela 10a iz priloga uz ERP za godinu X+1

Godina	Plate	Roba i usluge	Subvencije i transferi	Kapitalni rashodi	Ukupno
Godina X	80.000.000	20.000.000	20.000.000	0	120.000.000
Godina X+1	0	0	50.000.000	0	50.000.000
Godina X+2	0	0	50.000.000	0	50.000.000

Izdavač: Center of Excellence in Finance

Prevodioci na srpski jezik: Uroš Vasiljević, Tara Vasiljević

Dizajn: Sonja Eržen

Jul 2019

O nama

Mi smo vodeći regionalni obrazovni centar koji se nalazi u Ljubljani u Sloveniji. Od 2001. godine, CEF podržava razvoj kapaciteta finansijskih službenika iz Jugoistočne Evrope kroz učenje. Povezujući tematsku ekspertizu sa opširnim znanjem o državama u regionu, CEF pokriva tematske oblasti upravljanje javnim finansijama, poreska politike i administracije, centralno bankarstvo, kao i preklapajuće oblasti podaci i analiza za kreiranje politika i liderstvo za upravljanje reformama.

**Line
Ministries
Portal**

Pridruži se kolegama na Portalu
Linijaskih Ministarstva i razmeni znanja!

www.lineministries.org

www.cef-see.org